

Provincie Noord-Brabant
Gedeputeerde Staten
Postbus 90151
5200 MC 's-HertogenboschVerzenddatum
24-02-2026Ons kenmerk
Ons kenmerkUw kenmerk
--Behandeld door
D. de Kuijper, team REO

Onderwerp Reactie Brabants Energieperspectief 2050

Geacht college,

U heeft het ontwerp van het Brabants Energieperspectief 2050 ter inzage gelegd en een ieder in de gelegenheid gesteld daarop een reactie in te dienen. Graag maken wij gebruik van uw uitnodiging.

De doelstellingen van het Energieperspectief onderschrijven wij. De gemeente Moerdijk heeft als landelijke energieknooppunt een grote rol binnen het energiesysteem van de toekomst. In de Ontwerptafel Powerportregio Moerdijk werken wij samen toe naar oplossingen voor de ruimtelijke uitdagingen die dit met zich mee brengt. Echter, bij de inhoud van het ontwerp-Energieperspectief hebben wij nog wat kritische kanttekeningen.

U beschrijft in het Energieperspectief uw visie op de opbouw van het energiesysteem en de ruimtelijke implicaties daarvan. Deze visie en met name de ruimtelijke implicaties blijven echter vooral sectoraal belicht vanuit het energiesysteem. Wij missen in dit stuk de samenhang met andere ruimtelijk opgaven die in de provincie spelen, Het ontbreekt aan een duidelijke stellingname door uw college over de prioriteiten in wat waar kan of moet vestigen. De ruimte in onze provincie is immers schaars. Niet alles kan overal. Daardoor zijn soms scherpe keuzes nodig. Die integrale keuzes ontbreken. En waar het energieperspectief wel locatiekeuzes lijkt te maken, zijn die onvoldoende integraal afgewogen.

In het stuk beschrijft u een grote rol voor het Haven en industrieterrein Moerdijk (verder: HIM) voor verschillende onderdelen van het toekomst energiesysteem. Het lijkt er op dat u het HIM ziet als oplossing voor diverse uitdagingen. Wij missen daarbij echter een afweging over de gevolgen voor de leefomgeving en voor veiligheid in het gebied.

Het perspectief lijkt mede gebaseerd op de gedachte dat ontwikkelingen geconcentreerd moeten worden rondom hoogspanningsstations. Maar dat is lang niet voor alle onderdelen van het energiesysteem nodig. Installaties die op het 380kV spanningsniveau moeten worden aangesloten, kunnen binnen een straal van 6km kabellengte van het station worden gerealiseerd. Maar installaties die op een station met een spanningsniveau van 150kV of lager aangesloten kunnen worden, kunnen ook op grotere afstand gerealiseerd worden. Bijvoorbeeld batterij-opslag kan technisch prima functioneren op grotere afstand van een hoogspanningsstation. Op die manier kan de impact van alle ontwikkelingen gespreid

worden over een groter gebied, in plaats van concentreren in gebieden waar de druk al (te) hoog is.

Het aantal opgaven in het gebied rondom het HIM is groot en noopt tot urgentie op het maken van duidelijke en consequente keuzes. In diverse provinciale sectorale visies worden rollen voorzien voor onze gemeente, zoals bijvoorbeeld in de Bedrijventerreinenvisie waar voor Moerdijk een grote rol voor circulaire economie wordt voorzien. Ook die wens vergt ruimte. Echter een integrale afweging over de richting waarin het gebied in de toekomst moet ontwikkelen ontbreekt. Ook op de tafel waar wij gezamenlijk deze integrale afweging proberen te maken, de Ontwerptafel Powerport Moerdijk, ontbreekt het van uw zijde aan de benodigde keuzes. Wij roepen u op om duidelijkheid te geven over uw ambities. Als er vanuit het energiesysteem inderdaad een dergelijke grote rol noodzakelijk is voor het HIM, dan horen daarbij ook de (wellicht moeilijke) keuzes om de veiligheid en leefbaarheid in het gebied te waarborgen.

Wij benoemen hier ook het aspect continuïteit, omdat dit naar onze mening onvoldoende belicht is in de Plan-MER. Het energieperspectief geeft geen antwoord op de vraag hoe in het energiesysteem van de toekomst, de continuïteit van het systeem wordt gewaarborgd. Immers, uitval van het systeem kan voor industriële processen grote fysieke veiligheidsrisico's met zich meebrengen. Bij uitval van elektriciteit treden in de chemische industrie bijvoorbeeld veiligheidsprocedures in werking, waarbij de stoffen die op dat moment in het productieproces zitten worden afgefakkeld, om ernstigere calamiteiten zoals ontploffingen of ongecontroleerde lekkages te voorkomen. Als zo'n veiligheidsproces onverhoopt faalt, is de fysieke veiligheid in een groot gebied in het geding. Bij toename van kritieke situaties op de hoogspanningsstations worden die risico's ook groter. Bovendien gaat dit veiligheidsproces ook gepaard met forse economische schade en met milieuschade vanwege de door het fakkelen veroorzaakte uitstoot. Die aspecten blijven onzes inziens onterecht onderbelicht in het energieperspectief en de plan-MER.

Ook het aspect externe veiligheid vereist een bredere blik voor de gevolgen van ontwikkelingen. Als voorbeeld windmolens: hiervoor zijn nieuwe normen geïntroduceerd die onder andere de veiligheid rondom de windmolen moeten garanderen. Deze normen betekenen naar onze mening dat het plaatsen van windmolens op een industrieterrein waar gevaarlijke bedrijven zijn gevestigd, niet wenselijk is vanuit het oogpunt van veiligheid. Wij missen hier aandacht voor de wederzijdse inwerking van veiligheidsaspecten, zodat de gevaren op en rond het HIM acceptabel blijven. Vanuit een systeemgedachte kan de combinatie van industrie en windenergie logisch klinken, maar de afweging zou naar onze mening verder moeten gaan dan alleen het energiesysteem. Het gaat hier om een omgeving waar al risicovolle bedrijven, transport van gevaarlijke stoffen en woningen dicht bij elkaar bestaan. De afweging zou al die aspecten moeten bevatten, maar komen, ook in de plan-MER, onvoldoende terug.

Daarnaast is er, zoals u bekend, op het HIM géén ruimte meer beschikbaar binnen de geluidzone, ook niet voor nieuwe ontwikkelingen binnen het energiesysteem. In het ontwerp van het Energieperspectief lijkt u er vanuit te gaan, dat er wel (milieu)ruimte is voor de door u voorziene nieuwe installaties. Dat kan naar onze mening alleen door keuzes te maken die de leefomgeving van bestaande functies negatief beïnvloeden. Dergelijke keuzes zouden in alle openheid gemaakt moeten worden, zodat alle betrokkenen de impact daarvan kunnen inschatten.

U lijkt in het Energieperspectief, weliswaar indirect, alsnog een keuze te maken voor concentratie van de ontwikkeling van overlastgevendende energie-industrie in de directe omgeving van het HIM en daarbij de toekomst van industrie te laten prevaleren boven de leefbaarheid van de woonomgeving. Terwijl u in het Bestuurlijk Overleg Powerport van 1 december 2025 nog niet bereid was deze keuze te maken. Wij stellen ons daarom op het standpunt dat dergelijke keuzes in het energieperspectief pas gemaakt kunnen worden, nadat er in het Bestuurlijk Overleg Powerport van juni 2026 een heldere keuze is gemaakt over de ontwikkelrichting van de uitbreiding van het HIM, inclusief afspraken over de bijbehorende randvoorwaarden waarmee het zorgen voor inwoners en bedrijven die vanwege die ontwikkeling gedwongen worden te verhuizen én de kwaliteit van de leefomgeving van de gebieden grenzend aan die ontwikkeling voldoende zijn geborgd.

Naast deze algemene opmerkingen bij het ontwerp van het Energieperspectief 2050 signaleren wij bij een aantal thema's in het stuk vragen of onvolkomenheden. Ook bij het gebruikte kaartmateriaal hebben wij verschillende opmerkingen. Voor deze detailopmerkingen verwijzen wij u naar de bijlage.

Ontwikkelpotentieel SMR's

Op pagina 31 en verder van het energieperspectief beschrijft u het ontwikkelpotentieel van SMR's in Noord-Brabant, mede gebaseerd op de Verkenning SMR-inpassing die als bijlage is toegevoegd aan de stukken. Zoals wij eerder hebben aangegeven is het moment waarop dit onderzoek naar buiten is gebracht, erg ongelukkig gekozen. Wij vragen ons daarnaast af in hoeverre lokale overheden bij de opzet van deze verkenning zijn betrokken.

Samen met u en andere overheden zijn wij betrokken in de Ontwerptafel Powerport. Het realiseren van SMR's of kernenergie in het algemeen zit niet in de gezamenlijk met Rijk en provincie vastgestelde scope van de Powerport-ontwikkelingen. Wij zullen Rijk en provincie aan deze afspraken houden, omdat er naar onze mening géén ruimte is voor kernenergie in onze gemeente, ook niet voor realisatie van SMR's.

Voor een verdere inhoudelijke reactie verwijzen wij u graag naar pagina 8 van de bijlage.

Conclusie

Wij komen tot de conclusie dat in het ontwerp-Energieperspectief Brabant 2050 nog een slag nodig is om een zorgvuldig opgebouwd beleid te realiseren. Daarnaast missen wij zoals beschreven de integrale afweging in combinatie met andere ruimtelijke opgaven in de provincie en ontbreekt het aan duidelijke keuzes in welke ontwikkeling waar kan landen en wat daarvan de gevolgen zijn voor de omgeving. Wij verzoeken u de genoemde punten mee te nemen bij de verdere ontwikkeling van het Energieperspectief 2050. Wij gaan graag met u in overleg om (onderdelen uit) deze reactie verder gezamenlijk uit te werken.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Moerdijk,

S. Elseman
Gemeentesecretaris

A.J. Moerkerke
Burgemeester

Bijlage 1 – Detailopmerkingen

Burgerraadpleging

In het ontwerp van het Energieperspectief lijkt veel waarde gehecht te worden aan de resultaten van de PWE Burgerraadpleging. Deze resultaten worden gebruikt om keuzes te onderbouwen. Een burgerraadpleging kan daarvoor zeker benut worden, mits de reacties een representatief beeld geven van de inwoners in het gebied. In dit geval gaat het om keuzes voor de volledige provincie Noord-Brabant. Het aantal respondenten afgezet tegen het aantal bewoners van de provincie is laag en het blijft onduidelijk waar de respondenten wonen. Immers een respondent die in het centrum van steden als Tilburg of Eindhoven woont, heeft geen zicht op wat keuzes kunnen betekenen voor bewoners van kleinere kernen of het landelijk gebied. Wij stellen daarom vraagtekens bij de bruikbaarheid van deze burgerraadpleging om keuzes in dit Energieperspectief te rechtvaardigen.

Kaartmateriaal

Het kaartmateriaal in het ontwerp van het Energieperspectief is naar onze mening onzorgvuldig opgebouwd. Bij diverse figuren is de informatie onvolledig of niet correct:

- figuur 3.9 (pagina 28):
 - o De locatie van het 'windpark in onderzoek' in onze gemeente is niet correct.
 - o De zoekgebieden voor het nieuwe 380kV hoogspanningsstation bij Moerdijk ontbreekt.
 - o Het zoekgebied voor de nieuwe 380kV verbinding tussen Geertruidenberg en Kraaijenstein/Krimpen aan de IJssel ontbreekt.
 - o Het deelnet Moerdijk ontbreekt.
- figuur 3.11 (pagina 33):
 - o De informatie in deze figuur is naar onze mening onzorgvuldig, suggestief en uiterst discutabel.
 - o Deze locaties die op deze figuur zijn gelabeld, lijken willekeurig gekozen. Zo is er geen onderzoek gedaan naar waar de grootste warmtebehoefte is (een kernproduct van SMR), anders zouden locaties B1 en C1 nooit op de gekozen plek aangeduid worden. De grootste warmtebehoefte in de provincie zit in de steden met warmtenetten, maar daar is geen locatie opgenomen.
 - o Bovendien is B1 geprojecteerd bij een 150kV station dat niet beschikbaar is voor de vrije markt (klantstation Prorail).
- figuur 3.13 (pagina 38):
 - o In deze figuur worden diverse potentiële warmtebronnen en warmtevragers op de kaart geplot. Er worden echter verschillende eenheden gebruikt aan de aanbodzijde (MW, TJ, PJ). Dat maakt het onmogelijk om de werkelijke warmtepotentie te duiden. Bovendien ontbreekt een indicatie van de warmtevraag per gebied. Juist de combinatie van eenduidig inzicht in aanbod en vraag zou toegevoegde waarde hebben.
 - o Op deze figuur wordt het potentieel warmteaanbod van geothermie aangeduid in PJ/jaar. Onduidelijk is wat hier wordt bedoeld. Is dit het potentieel warmteaanbod per hectare misschien, of per gebied?
 - o Wat wordt bedoeld met de classificaties van bedrijventerreinen en wat is de bron van deze gegevens? De laatste CES Rotterdam-Moerdijk toont weinig interesse in waterstof vanuit de Moerdijkse industrie. Maar in deze figuur krijgt Moerdijk wel de hoogste kwalificatie. Dat lijkt niet met elkaar in lijn te zijn.

- figuur 3.14 (pagina 40):
 - o Op deze figuur ontbreekt een overzicht van de productielocaties van de biomassa die nodig is voor groen gas. Dat zijn immers de locaties waar de productie van groen gas geconcentreerd moet worden, om te voorkomen dat er veel vervoersbewegingen nodig zijn om de biomassa naar de plaats van verwerking te brengen.
- figuur 5.1 (pagina 57 en 73) en figuur 3.8 (pagina 70):
 - o In deze figuur komen verschillende aspecten uit eerdere figuren terug, die hiervoor benoemd zijn, bijvoorbeeld de locatie van het windmolenpark in ontwikkeling die niet correct is.

Brabantse waarden

In paragraaf 3.1 beschrijft u de Brabantse waarden voor het nieuwe energiesysteem, die basis zijn geweest voor de leidende principes uit paragraaf 3.2. De uitwerking van de waarde ‘betaalbaar’ roept bij ons enkele vragen op.

U beschrijft dat het systeem financieel toegankelijk moet zijn. Voor ons is onvoldoende duidelijk wat u hieronder verstaat. Wanneer is een systeem financieel toegankelijk voor alle Brabanders? Er zijn bewoners die niet kunnen of durven investeren. Een goede gebouwgebonden financiering kan helpen om deze bewoners te ondersteunen in de investering. Daarover lezen we echter niets terug in het energieperspectief.

Een eerlijke verdeling van kosten en baten kan helpen om meer draagvlak te krijgen voor te maken keuzes. De uitleg van hoe dit principe wordt toegepast, is voor ons echter nog onvoldoende duidelijk. Hoe gaan we die eerlijke verdeling bereiken? Naar onze mening kan dat alleen met een integrale, doelgerichte strategie, waarbij wordt gestuurd op de samenhang van het geheel in plaats van op de losse puzzelstukjes van vandaag.

Het perspectief zou onzes inziens aan waarde winnen als er niet alleen aandacht naar de technische systeemkant gaat, maar juist ook naar dit soort zaken.

Elektriciteit

Op pagina 35 gaat u in op het uitbreiden van het 380kV en 150kV netwerk. Voor het 380kV netwerk beschrijft u dat de stations in o.a. Moerdijk ook worden gebruikt om aanliggende gebieden in andere provincies van stroom te voorzien. Die stelling verbaast ons. Dat dit station ook ten behoeve van andere provincies wordt gebruikt, is in de procedure voor POM 380kV nog nooit ter sprake gekomen. Kunt u aangeven waarop deze stelling is gebaseerd en welk aandeel van het station nodig is ten behoeve van andere provincies?

Daarna beschrijft u dat u voor uzelf een belangrijke taak weggelegd ziet om ervoor te zorgen dat het 150kV netwerk op tijd gerealiseerd kan worden. Wij missen informatie op welke manier u deze taak uit gaat voeren, gezien het feit dat de provincie bij deze projecten geen bevoegd gezag is.

Geothermie/warme vanuit industrie

Op pagina 37 gaat u in op de rol van warmte vanuit geothermie en ‘rest’-warmte vanuit de industrie. Om bij deze laatste te beginnen: naar onze mening is de term ‘restwarmte’ niet de juiste term. Dit suggereert dat het om een afvalproduct gaat. Onze verwachting is dat de industrie dit juist als productie-kans zal zien. Bedrijven zullen de afweging maken of het winstgevender is om de restwarmte zelf op te waarderen naar proceswarmte, of dat verkoop

aan een warmtenet lucratiever is. Die winstafweging vertroebelt naar onze mening het gesprek over een goede benutting van de warmte vanuit industrie. Een sturende rol vanuit de provincie hierin zou de discussie ten goede kunnen komen.

Ten aanzien van geothermie beschrijft u dat deze lokaal benut zal worden. In onze gemeente liggen diverse plannen voor benutting van geothermie, echter niet voor lokaal gebruik. De Mijnbouwwet, die ziet op de vergunningverlening voor geothermie, dwingt dit ook niet af. Als Ennatuurlijk, als houder van een opsporingsvergunning in onder andere onze gemeente, haar geothermieplannen in Moerdijk doorzet, gaat de gewonnen warmte vooralsnog volledig naar de gebouwde omgeving in Breda en Tilburg. De last (druk op schaarse ruimte en leefbaarheid) als gevolg van de geothermieboringen en het transport van de gewonnen warmte over grote afstanden ligt hoofdzakelijk in onze gemeente, terwijl de baat kilometers verderop in andere gemeenten terecht komt. Het Energieperspectief zou vanuit de Brabantse waarde 'Omgevingsbewust' veel meer sturing moeten geven aan lokale winning voor lokaal gebruik en het creëren van toegang voor lokaal verbruik. Op dit moment ontbreekt daar sturing op, en ontkent het perspectief de ongelijkheid die daardoor ontstaat.

Waterstof en groen gas

In paragraaf 3.8 wordt ingegaan op de mogelijkheden voor waterstof. Onder andere beschrijft u dat Moerdijk één van de beste mogelijkheden heeft voor verkrijging van zoetwater, zonder te concurreren met ecologie, drinkwatervoorziening of landbouw. Wij missen de bron van informatie waarop deze stelling is gebaseerd. Wij kennen geen onderzoeken waar dit uit zou blijken. Daarna geeft u aan dat er mogelijkheden zijn voor waterstof-elektriciteitscentrales bij de waterstofbackbone en de Delta Rhine Corridor. Deze mogelijkheden zijn voor ons nog niet duidelijk: er zijn immers nog geen geschikte centrales. De ligging van beide voorzieningen bieden hooguit kansen, maar die kansen vragen wel forse investeringen, waardoor het de vraag is of ze financieel haalbaar zijn.

U beschrijft dat waterstof-elektrolyse een belangrijke rol heeft op die locaties, waar het aanbod van elektriciteit hoger is dan het aanbod. Naar onze mening zou dit juist tot de vraag moeten leiden hoeveel aanlandingen van wind op zee Brabant dan nodig heeft. Want als we structureel te veel importeren en daardoor elektrolyse nodig is voor stabilisatie van het net, zou ook de overweging kunnen zijn om minder te importeren en juist niet in te zetten of elektrolyse. Het Energieperspectief zou naar onze mening juist de plaats zijn om dit soort afwegingen te maken.

Verderop in deze paragraaf beschrijft u dat groen gas op dit moment wordt geproduceerd op bedrijventerreinen. Om deze productie op te schalen zou een uitbreiding van het aantal productielocaties overwogen moeten worden. U verwijst hierbij naar locaties in het buitengebied. De afweging of locaties in het landelijk gebied geschikt zijn voor de productie van groen gas, is naar onze mening een afweging die op lokaal niveau plaats zou moeten vinden. De systematiek onder de Omgevingswet legt dit soort afwegingen juist op het lokaal niveau neer, zodat alle betrokken belangen tegen elkaar afgewogen kunnen worden. Het provinciaal beleid kan uiteraard de beleidsmatige ruimte bieden, maar de afweging of die ruimte wordt toegepast, is een afweging op gemeentelijk niveau.

Richtinggevende keuzes voor rolneming

In paragraaf 3.9 noemt u acht richtinggevende keuzes voor de rolneming van de provincie. De beschreven keuzes roepen bij ons wat vragen op, of hebben op sommige punten nog een aanscherping nodig:

- Keuze 2: Energie ordenend principe bij ruimtelijke ontwikkeling – Deze keuze in rolneming vraagt om het maken van daadwerkelijke keuzes in de ruimtelijke ordening, zoals de keuze die op 1 december 2025 in het Bestuurlijk Overleg Powerport voorlag. Als dit principe voor u richtinggevend is, dan zou dit moeten blijken uit de daadwerkelijke keuzes voor de vestiging van ontwikkelingen.
- Keuze 3: Deze keuze toont naar onze mening onvoldoende visie en strategie. Netbeheerders maken hun investeringsplannen op de reeds bekende vraag, niet op een toekomstige vraag. De investeringsplannen betekenen niet dat de netcongestie daarmee opgelost wordt. Het is dus noodzakelijk om eerst een stevige visie te ontwikkelen over de toekomst van Brabant, waaruit blijkt waar in de toekomst energie nodig is. Op basis daarvan kunnen netbeheerders dan de juiste investeringen opnemen.
- Keuze 6: Wat betekent het precies dat de provincie het voortouw neemt in ruimtelijk en strategisch positioneren? Bedoelt u hiermee dat u via projectbesluiten de locaties zelf ruimtelijk gaat regelen?
- Keuze 8: De beschreven ambities zijn mooi, maar missen nog daadkracht naar uitvoering. Onduidelijk blijft bij deze keuze hoe de provincie de daadwerkelijke uitvoering van de ambitie wil realiseren. Een provinciaal programma bindt immers slechts de provincie zelf.

Rolneming – samenwerking en regie

In paragraaf 4.1 benoemt u dat de samenwerking met onder andere de Brabantse gemeenten de komende jaren verder zal verdiepen. Een mooi streven, waarin wij graag een rol vervullen. Een goede samenwerking is immers noodzakelijk om de opgaven waar wij voor staan, te kunnen realiseren. Van onze zijde is er wel behoefte aan een duiding, op welke wijze de provincie bij zal dragen aan het versterken van de samenwerking tussen de partners. In sommige keuzes die gemaakt worden, missen wij juist aandacht voor deze goede samenwerking. Bijvoorbeeld in het mogelijk stopzetten van SIE-2 en het vervangen daarvan met het Kennispunt Warmte. Voor de gemeentelijke praktijk betekent dit dat onze partners in de nieuwe situatie bestaan uit ingehuurde consultants, wat het uitvoeren van de opgaven niet altijd ten goede komt.

Op pagina 45 beschrijft u dat bij investeringen ‘daar waar mogelijk’ wordt ingestoken op lokaal eigendom. Wij missen een duiding hoe ‘waar mogelijk’ uitgelegd moet worden. Welke voorwaarden horen daarbij? Zou lokaal eigendom niet bij iedere ontwikkeling als harde eis gesteld moeten worden, bijvoorbeeld middels fondsvorming?

In paragraaf 4.2 beschrijft u dat u verantwoordelijkheid neemt bij het planologisch verankeren van strategische infrastructuur. Hoe heeft u dit nemen van verantwoordelijkheid voor ogen? Doelt u hierbij op een actieve rol voor strategische locaties door bijvoorbeeld zelf middels projectbesluiten de planologische ruimte te creëren? Kunt u aangeven op welke wijze u daarbij rekening houdt met de bevoegdheden van de gemeente?

U beschrijft de rol van het Brabantbreed Bestuurlijk Overleg Energie, waarin overheden en netbeheerders afstemmen. Wij vragen ons af in hoeverre de gemeentelijk inbreng in dit overleg is geborgd. De gemeente Moerdijk wordt bijvoorbeeld nooit bevroegd op input voor dit overleg, terwijl voor onze gemeente in dit Energieperspectief een cruciale rol is voorzien. Wij komen graag met u in overleg voor een betere borging van de Moerdijkse inbreng in dit overleg.

Voor het prioriteren van keuzes in de energie-infrastructuur beschrijft u een rol voor het P-MIEK. Dit meerjarenprogramma is een sectoraal programma, dan zich uitsluitend richt op opgaven in energie en klimaat. In onze provincie zijn er meer opgaven die zoeken naar ruimte. Een goede afweging over welke ontwikkeling waar het beste op zijn plaats is, is een integrale afweging noodzakelijk. Het P-MIEK mist die integraliteit om alle belangen af te wegen.

Voor de uitvoering van de ambities gaat u in op een aantal concrete aanpakken die in de komende jaren worden opgesteld, of waaraan de werkzaamheden reeds zijn begonnen. De beschrijving roept bij ons enkele vragen of opmerkingen op:

- Brabantse aanpak verduurzaming energie: gezien het grote aantal bedrijven met een opgave in verduurzaming in onze gemeente, worden wij graag betrokken bij het opstellen van deze aanpak.
- Brabantse aanpak Groen Gas: in dit dossier hebben wij al meerdere keren benoemd dat het belangrijk is dat mestverwerking daar gebeurt, waar het geproduceerd wordt, om te voorkomen dat op de toch al drukke wegen in onze provincie, extra transportstromen ontstaan om de mest te vervoeren naar verwerkingslocaties.
- Brabantse aanpak batterij-opslag: u geeft aan dat deze in Q1 2027 verwacht wordt. Wij worden als gemeente nu al benaderd door initiatiefnemers voor batterij-opslag. Er is daarmee nu al behoefte aan een kader. Wij pleiten ervoor deze aanpak naar voren te halen in de planning.
- Omgevingsprogramma en Uitvoeringsagenda Energie: beide documenten worden beschreven als programma's onder de Omgevingswet. Een programma bindt alleen de provincie zelf. Hoe voorziet u de uitvoering van deze programma's?

Ontwikkelpotentieel SMR's en Bijlage Verkenning SMR-inpassing

Op pagina 31 en verder van het energieperspectief beschrijft u het ontwikkelpotentieel van SMR's in Noord-Brabant, mede gebaseerd op de Verkenning SMR-inpassing die als bijlage is toegevoegd aan de stukken. Zoals wij eerder hebben aangegeven is het moment waarop dit onderzoek naar buiten is gebracht, erg ongelukkig gekozen. Wij vragen ons daarnaast af in hoeverre lokale overheden bij de opzet van deze verkenning zijn betrokken.

Samen met u en andere overheden zijn wij betrokken in de Ontwerptafel Powerport. Het realiseren van SMR's of kernenergie in het algemeen zit niet in de gezamenlijk met Rijk en provincie vastgestelde scope van de Powerport-ontwikkelingen. Wij zullen Rijk en provincie aan deze afspraken houden, omdat er naar onze mening géén ruimte is voor kernenergie in onze gemeente, ook niet voor realisatie van SMR's.

Vanuit de beschrijving van de eisen die, onder andere vanuit veiligheid, moeten bepalen of een locatie geschikt is voor de realisatie van SMR's, komen wij tot de conclusie dat het HIM géén geschikte locatie kan zijn. De Verkenning benoemt dat een locatie niet geschikt is, als er in de omgeving activiteiten plaatsvinden die risico's voor het functioneren van de installatie met zich meebrengen, zoals explosiegevaarlijke industrie. Een minimaal aan te houden afstand tussen dit type industrie en een SMR wordt overigens niet genoemd. Diverse bedrijven op het HIM behoren ons inziens tot de categorie explosiegevaarlijke industrie. Daarnaast liggen op en rondom het terrein buisleidingen waarin explosiegevaarlijke stoffen worden vervoerd. Naar onze mening kan het industrieterrein, alleen al op basis van de beschreven voorwaarden, géén geschikte vestigingslocatie zijn voor kernenergie in welke vorm of soort dan ook.

Figuur 5-2 op pagina 38 van de Verkenning SMR's lijkt de indruk te wekken dat er reeds een definitieve locatie is gekozen voor het nieuwe hoogspanningsstation dat bij het industrieterrein Moerdijk is gepland. Dat is uiteraard niet correct. Er zijn tot nu toe slechts zoekgebieden bepaald.

In paragraaf 6.2 van de Verkenning wordt aangegeven dat bij potentiële vestigingsgebieden koelpotentieel aanwezig moet zijn. Voor ons blijft onduidelijk of daarbij ook de effecten op stroomgebieden van het water beoordeeld zijn? Als beschikbaar water veel wordt gebruikt om processen te koelen, kan het oppervlaktewater teveel opwarmen. Als gevolg daarvan kan schade aan het waterecosysteem ontstaan. Er zitten op het HIM al grote industrieën die koelwater gebruiken. In de verkenning ontbreekt een onderzoek in hoeverre het nog mogelijk is koelwater aanvullend te gebruiken, zonder effecten op het waterecosysteem.

Figuur 6.1 op pagina 41 laat de potentiële SMR-inpassingsgebieden zien op basis van koelpotentieel, energievraag en beperkende omgevingsfactoren. In dit figuur missen wij de eerder genoemde aanwezigheid van explosiegevaarlijke industrie op het Haven en industrieterrein Moerdijk (HIM). In figuur 6.2 (pagina 42) missen wij de samenhang met andere oplossingen van de energievraag in een gebied. Het lijkt er op dat de nabijheid van kernen in de afweging vergeten wordt.

Bijlage 1 – verdiepingsstudie Energieperspectief 2050

Bij het ontwerp van het Energieperspectief 2050 wordt in bijlage 1 (Verdiepingsstudie) een aantal agenderende keuzes beschreven. Die keuzes leiden tot de volgende vragen:

- Keuze 18: bewust wordt omgegaan met schaarse netcapaciteit door planologische sturing op vestiging van eventuele nieuwe energie-intensieve industrieën en bedrijven. U noemt dat het belangrijk is dit soort bedrijvigheid te vestigen op plekken waar in de toekomst grootschalig wordt geïnvesteerd in hoogspanningsinfrastructuur, zoals Moerdijk. Onduidelijk blijft hoe zich dit verhoudt tot een industrieterrein waar weinig ruimte beschikbaar is en waar de geluidruimte op dit moment vol zit. Is deze agenderende keuze uitvoerbaar?
- Keuze 20: Voor het glastuinbouwclusters in Zevenbergen wordt de conclusie getrokken dat dit cluster een hoog transitieperspectief heeft. Die conclusie is mede gebaseerd op kansen voor geothermie. Ook hierbij vragen wij ons af in hoeverre de keuze uitvoerbaar is. Immers: één van de glastuinbouwondernemers heeft een voorziening voor geothermie gerealiseerd. Deze bleek echter onvoldoende te functioneren. Ook de aanleg van een warmtenet met warmte van bedrijven uit bijvoorbeeld het Haven- en industrieterrein Moerdijk blijkt erg lastig te realiseren. Naar onze mening is deze agenderende keuze onvoldoende onderbouwd.
- In hoofdstuk 5 van dit document werkt u uw visie uit voor de verschillende gebiedstypen. U benoemt weliswaar het landelijk gebied maar een visie / het perspectief voor de agrarische ondernemingen én de aanwezige verspreide woningen ontbreekt onze inziens. Welke energiebijdrage kunnen agrarische ondernemingen leveren aan hun omgeving (kernen, buurtschappen en verspreide woningen) maar ook wat kan het landelijk gebied verwachten bij de uitrol van de benodigde energie-infrastructuur.

Plan-MER

Eén van de bijlagen bij het Energieperspectief is de Plan-MER. Ook in deze bijlage zien wij op diverse plekken in het kaartmateriaal dat niet volledig is:

- de locatie van het windpark in onderzoek is niet correct opgenomen (bijvoorbeeld pagina 18, 151 en 152);
- de aanlanding van wind op zee in Geertruidenberg ontbreekt op de kaart op pagina 121;
- in het kaartmateriaal op pagina 123 staat een aantal batterij-iconen opgenomen. Het aantal iconen lijkt te leiden tot een groter ruimtebeslag, dan beschreven wordt in de tekst bij de kaart.

Op diverse plekken in het Plan-MER wordt ingegaan op de effecten van geluidhinder. Het clusteren van geluidbronnen op bedrijventerreinen/locaties waar al sprake is van industriële activiteiten zorgt er niet per definitie voor, dat de extra geluidhinder beperkt zal zijn, zoals in het rapport beschreven is. De woningen grenzend aan een bedrijventerrein zijn in de huidige situatie al belast met geluid afkomstig van deze bedrijven. In onze gemeente liggen bijvoorbeeld de kernen Klundert en Moerdijk vrijwel tegen het Haven- en industrieterrein Moerdijk. Momenteel functioneert de geluidzone rondom het HIM als bescherming voor deze kernen tegen een hogere geluidbelasting dan 50 L_{den} , zodat een goed woon- en leefklimaat is geborgd. Daarbij is aangesloten bij wat het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) als een goed leefklimaat kwalificeert.

Een aantal woningen liggen nu reeds binnen de geluidzone. Voor deze woningen is middels een besluit hogere waarden tot maximaal 55 L_{den} toegestaan, waarmee nog steeds sprake is van een redelijk woon- en leefklimaat. Er is op dit moment géén geluidruimte meer binnen de geluidzone. Het toevoegen van nieuwe ontwikkelingen binnen dit gebied is uitsluitend mogelijk, door het verruimen van de zone. Dat zal leiden tot een verslechtering van het woon- en leefklimaat naar ‘redelijk’ of ‘matig’. De stelling in het Plan-MER dat er slechts sprake zou zijn van een ‘beperkte geluidhinder’ kunnen wij dan ook niet volgen. Door het clusteren van bouwstenen voor het energiesysteem rondom de industriële gebieden van onder andere Moerdijk, zal extra geluidhinder ontstaan ten opzichte van de huidige situatie. Een dergelijke toename moet naar onze mening zorgvuldig onderbouwd worden. Een dergelijke significante toename moet naar onze mening zorgvuldig onderbouwd worden. In het Plan-MER lijkt u te stellen dat een toename in geluidsoverlast als gevolg van onderdelen van het energiesysteem voor een beperkt aantal bewoners geen probleem is, als de rest van de bewoners van de provincie daarmee worden ontzien. Immers op verschillende locaties in het onderzoek wordt gesteld dat de ‘hinder voor woongebieden naar verwachting relatief beperkt blijft’, of dat ‘het risico op extra hinder voor omwonenden kleiner is dan bij verspreide plaatsing’. U gaat er hierbij volledig aan voorbij dat het Haven- en industrieterrein Moerdijk nu al tegen de grenzen van de geluidsruimte aanloopt, immers op een aantal punten is al sprake van een overschrijding van normen. Toch stelt u op bladzijde 133:

“Dit leidt ertoe dat het risico op geluidhinder voor de meeste inwoners van Brabant beperkt is, omdat de geluidsbronnen geconcentreerd zijn op locaties waar al sprake is van industriële activiteiten en waar de omgeving minder gevoelig is voor extra geluid. De toename van energie-intensieve industrie en importactiviteiten kan lokaal voor extra geluid zorgen, maar hiervoor geldt dat deze geconcentreerd zijn rond de bestaande industriële clusters, waardoor de extra geluidhinder beperkt zal zijn.”

Anderzijds stelt u op dezelfde pagina dat voor alle scenario's geldt dan aan geldende normen voor geluid voldaan moeten worden. Voor ons is niet duidelijk hoe u de stelling onderbouwt

dat er op het HIM nog volop ruimte is om onderdelen van het nieuwe energiesysteem te kunnen huisvesten, wetende dat de geluidzone op dit moment vol zit? Of bedoelt u hier te zeggen dat de inwoners van onze gemeente meer geluid moeten accepteren om de rest van de inwoners van de provincie te ontzien? Is er daarmee sprake van een eerlijke verdeling van het zoet en het zuur? Naar onze mening zijn de effecten van de systeemkeuzes voor de bestaande kernen en woningen rondom het HIM op deze manier onvoldoende meegewogen.

Bij het doornemen van het Plan-MER wordt niet volledig duidelijk waar de gehanteerde oppervlaktes op zijn gebaseerd zijn. Zo lijken de oppervlaktes bij scenario S3 overgenomen uit het PEH. Eerder hebben wij op het PEH al gereageerd dat het onze indruk is dat de opgave veel ruimte-efficiënter opgezet kan worden. Die kritische blik of het aantal benodigde m² per opgave, met de huidige inzichten, nog steeds realistisch is, ontbreekt. De vraag is daarmee of de juiste scenario's onderzocht zijn.

In paragraaf 7.2.1.1. van het Plan-MER wordt ingegaan op de effecten op de ruimtelijke kwaliteit. Beschreven wordt dat in gebieden waar ingrepen in de energie-infrastructuur worden geconcentreerd, het risico bestaat op verdringing van functies. U voegt hieraan toe dat de effecten op provinciale schaal beperkt blijven. Gezien de opgave waarvoor wij in de Powerport-regio staan, lijkt deze beschrijving niet te passen bij de opgave. Zowel voor Geertruidenberg als voor de kernen rondom het Haven- en industrieterrein Moerdijk staan grote opgaven te wachten, die enorme effecten zullen hebben op de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving ter plaatse. Wij zijn van mening dat het geen recht doet aan de opgave door deze effecten weg te schrijven in beperkte effecten op provinciale schaal.